

*Załącznik do Uchwały nr 14/2025
Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego
w Kamiennej Górze
z dnia 27.02.2025 roku*

*Załącznik do Uchwały nr 28/2025
Zarządu Banku Spółdzielczego
w Kamiennej Górze
z dnia 06.02.2025 roku*

Regulamin systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Kamiennej Górze

Spis treści:

Rozdział 1	Postanowienia ogólne
Rozdział 2	System kontroli wewnętrznej
I.	Cele systemu kontroli wewnętrznej
II.	Mechanizmy kontrolne
III.	Nadzór organów Banku nad systemem kontroli, raportowanie wewnętrzne
IV.	Organizacja i zadania w ramach systemu kontroli wewnętrznej
V.	Zapewnienie niezależności i zasobów komórkom kontrolnym
Rozdział 3	Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej
Rozdział 4	Postanowienia końcowe

Wykaz załączników :

Załącznik nr 1	Instrukcja działania funkcji kontroli
Załącznik nr 2	Kryteria i skala ocen adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej
Załącznik nr 3	Kryteria klasyfikacji nieprawidłowości
Załącznik nr 4	Zakres raportowania dotyczącego kontroli wewnętrznej
Załącznik nr 5	Wzór matrycy funkcji kontroli
Załącznik nr 6	Kryteria wyodrębniania procesów uznanych za istotne

Rozdział 1 Postanowienia ogólne

§ 1

1. Niniejszy Regulamin określa szczegółowe zasady organizacji i funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Kamiennej Górze
2. Regulamin stanowi wykonanie postanowień:
 - 1) ustawy Prawo bankowe z dnia 29.08.1997 r. ;
 - 2) Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki regionalnej z dnia 08.06.2021w sprawie systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej i polityki wynagrodzeń, zwane dalej „Rozporządzeniem”;
 - 3) Rekomendacji H, dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach, wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego w 2017 r.;
 - 4) Rekomendacja L dotyczącej roli biegłych rewidentów w procesie nadzoru nad bankami oraz spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego w 2018r.;
 - 5) Rekomendacja Z dotycząca zasad ładu wewnętrznego w bankach wydana przez Komisję Nadzoru Finansowego w 2020 r.;
 - 6) Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych – wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego,
 - 7) Wytyczne dotyczące wdrożenia Rekomendacji H Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach wydanej w kwietniu 2017 r. wydane przez SSOZ BPS w 2020 r –przyjęte w Banku uchwałą Rady Nadzorczej oraz Zarządu Banku.

§ 2

Ilekoć w niniejszym Regulaminie użyte są określenia wymienione poniżej, należy rozumieć ich znaczenie zgodnie z podaną definicją:

- 1) **Audyt wewnętrzny** – wyodrębniona w ramach systemu kontroli wewnętrznej Banku, niezależna i obiektywna działalność doradcza i zapewniająca komórki audytu wewnętrznego, mająca na celu przysporzenie wartości i usprawnienie procesów w Banku oraz dokonywanie oceny adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej (Rekomendacja H KNF) – w Banku jest to realizowana na trzeciej linii obrony działalność komórki audytu wewnętrznego SSOZ BPS;
- 2) **Audytór wewnętrzny** – pracownik komórki audytu wewnętrznego SSOZ BPS uczestniczący w procesie audytowym;
- 3) **Bank** – oznacza Bank Spółdzielczy w Kamiennej Górze;
- 4) **Komitety audytu** – oznacza Komitety audytu powołany przy Radzie Nadzorczej Banku;
- 5) **System ochrony** - należy przez to rozumieć system ochrony, o którym mowa ustawie z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Rekomendacja H KNF);
- 6) **Cele systemu kontroli wewnętrznej** – cztery cele ogólne, których osiągnięcie powinno być zapewniane przez system kontroli wewnętrznej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (art. 9c ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe) oraz wyodrębnione w ich ramach cele szczegółowe;
- 7) **Funkcja kontroli** – element systemu kontroli wewnętrznej, na który składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli (Rekomendacja H KNF);

- 8) **Jednostka organizacyjna** - zasadniczy element struktury organizacyjnej, wydzielony ze względu na funkcje w organizacji lub według innych kryteriów (np. geograficznych lub produktowych) (Rekomendacja H KNF) - jednostkami organizacyjnymi są np.: Centrala, Oddziały.
- 9) **Kluczowy mechanizm kontrolny** – mechanizm kontrolny odgrywający podstawową rolę w zapewnianiu osiągania celów systemu kontroli wewnętrznej, tzn. mechanizm o kluczowym znaczeniu dla osiągnięcia określonego celu systemu kontroli wewnętrznej w danym procesie, tzn. bez przestrzegania / stosowania tego mechanizmu może zaistnieć nieakceptowalne przez Bank ryzyko zaistnienia nieprawidłowości, powodując brak uzyskania lub pogorszenie stopnia osiągania danego celu;
- 10) **Komórka organizacyjna** – jedno- lub wieloosobowy element struktury organizacyjnej wydzielony w ramach jednostki organizacyjnej dla realizacji określonych zadań, w tym także projektów (Rekomendacja H KNF);
- 11) **Komórka zgodności** - Stanowisko ds. zgodności;
- 12) **Komórka ds. analiz i ryzyk** - Zespół ds. analiz i ryzyk
- 13) **Komórka audytu wewnętrznego** – należy przez to rozumieć komórkę organizacyjną w SSOZ BPS odpowiedzialną za audyt wewnętrzny;
- 14) **Linie obrony** – zorganizowanie w Banku systemu zarządzania ryzykiem zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej na trzech, niezależnych poziomach, o których mowa w §3 Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach, na które składa się: pierwsza linia obrony (inaczej pierwszy poziom) obejmująca zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, a także druga linia obrony (inaczej drugi poziom) - działalność komórki zgodności, a także innych komórek drugiej linii obrony, np. odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem, bezpieczeństwo, itp;
- 15) **Matryca funkcji kontroli** – opis powiązania celów systemu kontroli wewnętrznej z procesami istotnymi funkcjonującymi w banku oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych (Rekomendacja H KNF);
- 16) **Mechanizm kontrolny** – wyróżnione w ramach funkcji kontroli, rozwiązanie lub działanie wykonywane i stosowane w ramach wszystkich linii obrony, w tym zwłaszcza w ramach pierwszej linii obrony, mające za zadanie zapewnienie osiągania celów systemu kontroli wewnętrznej (Rekomendacja H KNF);
- 17) **Mechanizm kontroli ryzyka** – wyróżnione w ramach systemu zarządzania ryzykiem, rozwiązanie lub działanie wykonywane i stosowane w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, mające na celu utrzymanie ryzyka na określonym poziomie (np. limity dopuszczalnej wielkości udzielanych kredytów, zasady oceny zdolności kredytowej, zabezpieczenie spłaty kredytu). Działanie mechanizmu kontroli ryzyka jest zapewniane poprzez stosowanie odpowiednio zaprojektowanych mechanizmów kontrolnych (np. rejestrowanie przekroczeń danego limitu, podział zadań w procesie oceny zdolności kredytowej, dokumentacja zabezpieczenia spłaty kredytu);
- 18) **Monitorowanie pionowe** – niezależne monitorowanie przez wyższą (np. drugą linię obrony) poprzez weryfikację bieżącą lub testowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach niższej (np. pierwszej) linii obrony;
- 19) **Monitorowanie poziome** – niezależne monitorowanie w ramach danej linii obrony (weryfikacja bieżąca lub testowanie) przestrzegania mechanizmów kontrolnych;
- 20) **Nadzór** – odpowiedzialność za rezultat działania i możliwość bezpośredniego oddziaływania na nadzorowaną jednostkę/komórkę/proces, w tym przyjmowanie informacji sprawozdawczych dotyczących działalności jednostki/komórki/procesu, zapoznawanie się z wynikami działania, w tym ew. poziomem ryzyka, udzielanie pisemnych lub bezpośrednich opinii lub wiążących poleceń w szczególności co do

zakresu i kierunków działania jednostki/komórki/procesu oraz efektywnego wykonywania zadań;

- 21) **Proces** – zbiór wszelkich wzajemnie powiązanych ze sobą czynności wykonywanych przez jednostki, komórki, stanowiska organizacyjne Banku oraz jego podmioty zależne, których realizacja jest niezbędna do uzyskania określonego rezultatu (np. udzielenie kredytu, sprzedaż wierzytelności, zaksięgowanie transakcji określonego rodzaju, sporządzenie sprawozdania finansowego). W ramach procesów wykonywane są operacje, transakcje oraz inne czynności niezbędne do uzyskania określonego rezultatu (Rekomendacja H KNF);
- 22) **Proces istotny** – proces, który wynika ze strategii zarządzania Bankiem i modelu biznesowego (np. z zakresu działalności, a także obowiązków realizowanych przez Bank), którego prawidłowa realizacja wywiera istotny na strategię, wynik finansowy adekwatność kapitałową banku, strategię zarządzania ryzykiem, apetyt na ryzyko, w tym krytyczne i kluczowe procesy określone przez Bank zgodnie z Rekomendacją M KNF dotyczącą zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach;
- 23) **Rada Nadzorcza** – oznacza Rada Nadzorcza Banku;
- 24) **Ryzyko zaistnienia nieprawidłowości** – ryzyko wystąpienia działania lub zaniechania pracownika, komórki/jednostki organizacyjnej, które spowoduje naruszenie jednego lub wielu celów kontroli wewnętrznej;
- 25) **Strona kontrolująca** – należy przez to rozumieć pracowników Banku przeprowadzających testy (kontrolę wewnętrzną następną);
- 26) **Strona kontrolowana** - należy przez to rozumieć pracownika Banku kierującego jednostką kontrolowaną (w przypadku badanych komórek i/lub jednostek organizacyjnych);
- 27) **System ochrony** - system ochrony, o którym mowa ustawie z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających – SSOZ BPS;
- 28) **System zarządzania, system kontroli wewnętrznej i system zarządzania ryzykiem** – pojęcia rozumiane zgodnie z art. 9, 9b i 9c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe;
- 29) **Testowanie** – porównywanie na wybranej próbie testowej stanu faktycznego ze stanem wymaganym, dokonywane w celu oceny co najmniej przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w odniesieniu do zakończonych czynności wykonywanych w ramach procesów funkcjonujących w Banku lub poszczególnych etapów tych czynności. Testowanie, jako element niezależnego monitorowania w ramach funkcji kontroli, może być monitorowaniem poziomym (testowanie poziome w ramach danej linii obrony) lub monitorowaniem pionowym (testowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony);
- 30) **Weryfikacja bieżąca** – porównywanie stanu faktycznego ze stanem wymaganym, dokonywane w celu oceny co najmniej przestrzegania mechanizmów kontrolnych, przed rozpoczęciem lub w trakcie trwających czynności wykonywanych w ramach procesów funkcjonujących w banku. Weryfikacja bieżąca, jako element niezależnego monitorowania w ramach funkcji kontroli, może być monitorowaniem poziomym (weryfikacja bieżąca pozioma w ramach danej linii obrony) lub monitorowaniem pionowym (weryfikacja bieżąca pionowa pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony);
- 31) **Zarząd** – Zarząd Banku.

Rozdział 2 System kontroli wewnętrznej

§ 3

1. W Banku funkcjonuje **system kontroli wewnętrznej**, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, zakresu działalności, wielkości i profilu ryzyka Banku.
2. Zarząd, projektując, wprowadzając i zapewniając funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej uwzględnia:
 - 1) stopień skomplikowania procesów funkcjonujących w banku i w podmiotach zależnych (jeśli występują);
 - 2) zasoby, którymi dysponuje Bank,
 - 3) ryzyko zaistnienia nieprawidłowości w zakresie poszczególnych procesów, w tym w szczególności w zakresie procesów istotnych;
 - 4) ocenę dotychczasowej adekwatności i skuteczności pierwszej, drugiej i trzeciej linii obrony.
3. System kontroli wewnętrznej w Banku w szczególności uwzględnia (Rekomendacja L KNF):
 - 1) zakres i stopień złożoności prowadzonej działalności;
 - 2) zakres stosowania przepisów prawa, standardów rynkowych i obowiązujących regulacji wewnętrznych;
 - 3) stopień realizacji planów operacyjnych i biznesowych;
 - 4) kompletność i prawidłowość procedur księgowych;
 - 5) funkcjonalność i bezpieczeństwo środowiska informatycznego;
 - 6) strukturę organizacyjną;
 - 7) zakres czynności objętych outsourcingiem.

I. Cele systemu kontroli wewnętrznej

§ 4

Cele systemu kontroli wewnętrznej

1. System kontroli wewnętrznej w Banku jest projektowany, wprowadzany i jego działanie jest zapewniane (np. poprzez przeznaczenie lub odnawianie odpowiednich zasobów, niezbędnych do jego funkcjonowania) w sposób, który zapewnia osiągnięcie celów kontroli wewnętrznej.
2. Cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej to cztery cele ogólne, których osiągnięcie powinno być zapewniane przez system kontroli wewnętrznej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (art. 9c ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe), określają one podstawowe obszary, w jakich wymaga się prawidłowego funkcjonowania Banku.
3. Cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej, to zapewnienie:
 - 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
 - 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
 - 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
 - 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.
4. W ramach celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej są wyodrębniane cele szczegółowe oraz dokonywane jest ich powiązanie z procesami funkcjonującymi w Banku.
5. Cele szczegółowe należy rozumieć jako cele stawiane poszczególnym mechanizmom kontrolnym, tzn. zabezpieczeniom organizacyjnym lub technicznym wprowadzonym

w danym procesie, zapewniającym zmniejszenie określonego rodzaju ryzyka zaistnienia nieprawidłowości, tym samym powodując zapewnienie uzyskiwania celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej.

6. Bank Spółdzielczy uczestniczący w systemie ochrony na podstawie Rekomendacji H KNF pkt. 9.1 nie jest zobowiązany do dokumentowania w matrycy funkcji kontroli celów szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej, ale dobrą praktyką jest dokumentowanie ryzyka zaistnienia nieprawidłowości w matrycy funkcji kontroli, tak aby wykazać cele stawiane odpowiednim kluczowym mechanizmom kontrolnym w danym procesie.

§ 5

Wyodrębnienie procesów istotnych

1. Bank wyodrębnia procesy uznane za istotne wg kryteriów zawartych w **Załączniku nr 6**.
2. Wyodrębnienia procesów uznanych za istotne, a także powiązania tych procesów z celami systemu kontroli wewnętrznej dokonuje **Stanowisko ds. zgodności** corocznie, a w razie potrzeby wynikającej z powołania nowych procesów lub zmiany ich statusu - śródrocznie.
3. **Stanowisko ds. zgodności** – sporządza lub aktualizuje listę procesów istotnych, identyfikowanych zgodnie z kryteriami wymienionymi w ust. 1, a także odpowiednio uzupełnia matrycę funkcji kontroli wprowadzając do niej nowe procesy istotne.
4. Dokonuje się regularnego (corocznego) przeglądu wszystkich procesów funkcjonujących w Banku pod kątem ich istotności.
5. **Stanowisko ds. zgodności** - pozyskuje informacje o nowych lub zmienionych procesach od **komórki ds. analiz i ryzyk**, a następnie dokonuje klasyfikacji zgodnie z ust. 1 i wykorzystuje pozyskaną informację do dokumentowania funkcji kontroli w ramach prowadzenia matrycy funkcji kontroli.
6. Zarząd zatwierdza uchwałą listę wyodrębnionych istotnych procesów oraz ich powiązanie z celami systemu kontroli wewnętrznej, dokonane w dokumentacji matrycy funkcji kontroli sporządzonej przez **Stanowisko ds. zgodności**.
7. Procesy wyodrębnione jako istotne wymagają zaprojektowania i wdrożenia kluczowych mechanizmów kontrolnych – jest to zadanie komórek wymienionych w § 9 oraz udokumentowania powiązania tych kluczowych mechanizmów kontrolnych z celami systemu kontroli wewnętrznej w matrycy funkcji kontroli – jest to zadanie **Stanowiska ds. zgodności**.

II. Mechanizmy kontrolne

§ 6

Mechanizmy kontrolne

1. W celu zapewnienia osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej wymienianych w § 4 Bank projektuje, wprowadza i zapewnia działanie mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku.
2. Mechanizmy kontrolne pełnią rolę zabezpieczeń organizacyjnych lub technicznych przed nieakceptowanym ryzykiem zaistnienia nieprawidłowości.
3. Mechanizmy kontrolne, w zależności od ich rodzaju spełniają rolę:
 - 1) prewencyjną – poprzez zapobieganie nieprawidłowościom (np. poprzez ustalenie ścieżki autoryzacji w procesie odstępstw, wprowadzenie zasad kontroli dostępu),
 - 2) detekcyjną – poprzez wykrywanie nieprawidłowości (np. poprzez samokontrolę w odniesieniu do sporządzanej dokumentacji),

- 3) korekcyjną – poprzez korektę nieprawidłowości (np. poprzez zapewnienie automatycznego korygowania błędów w systemach informatycznych, w odniesieniu do określonych pól wypełnianych przez pracowników Banku).
4. Rodzaje wprowadzanych mechanizmów kontrolnych powinny być dostosowywane do:
 - 1) określonych celów systemu kontroli wewnętrznej – tzn. mechanizmy są adekwatnie do zagrożeń, że wystąpi określone ryzyko zaistnienia nieprawidłowości w danym procesie i realnie dostarczają zapewnienia, że zostanie ograniczone to ryzyko;
 - 2) stopnia złożoności procesu – większa złożoność procesu wymaga mechanizmów kontrolnych, uwzględniających przeciwdziałanie szerszemu zakresowi zagrożeń;
 - 3) ryzyka zaistnienia nieprawidłowości – tzn. ryzyka inherentnego w danym procesie np. wynikającego z charakteru operacji dokonywanych w procesie, wartości operacji, stopnia manualnej realizacji operacji, groźby nadużycia, pomyłki, konfliktu interesów, itp
 - 4) posiadanych zasobów Banku – np. zasobów kadrowych i przeszkolenia pracowników, wyposażenia technicznego, itp.
5. Mechanizmy kontrolne wprowadzane w Banku (wszystkie, nie tylko kluczowe mechanizmy kontrolne) obejmują odpowiedni zbiór mechanizmów dopasowany do czynników wymienionych w ust. 4, obejmujący co najmniej:
 - 1) procedury;
 - 2) podział obowiązków;
 - 3) autoryzację, w szczególności autoryzacja operacji finansowych i gospodarczych;
 - 4) kontrolę dostępu;
 - 5) kontrolę fizyczną;
 - 6) proces ewidencji operacji finansowych i gospodarczych w systemach: księgowym, sprawozdawczym i operacyjnym;
 - 7) inwentaryzację;
 - 8) dokumentowanie odstępstw;
 - 9) wskaźniki wydajności;
 - 10) szkolenia,
 - 11) samokontrola,
 - 12) zabezpieczenia prawne - możliwość złożenia pozwu w wyniku naruszenia umowy przez dostawcę lub kontrahenta lub nałożenia kar umownych;
 - 13) ubezpieczenia - obowiązkowe lub niezbędne dla bezpiecznego i niezakłóconego prowadzenia działalności banku.
6. Bank powinien wprowadzić w danym procesie wybrane z wykazu w ust. 5 adekwatne mechanizmy:
 - 1) automatyczne (wbudowane w systemy informatyczne),
 - 2) półautomatyczne
 - 3) i manualne.
7. W miarę możliwości unikać stosowania wyłącznie manualnych mechanizmów kontrolnych w danym procesie.
8. W przypadku mechanizmów kontroli ryzyka (np. limit), mechanizmy kontrolne (np. procedura odnośnie przestrzegania limitu), powinny zapewniać, że mechanizmy kontroli ryzyka są przestrzegane.

§ 7

Projektowanie, wprowadzenie i zapewnienie działania mechanizmów kontrolnych

1. Mechanizmy kontrolne wprowadzane w procesach Banku mają charakter:
 - 1) kluczowych mechanizmów kontrolnych, które muszą być wprowadzane w procesach istotnych,
 - 2) innych mechanizmów kontrolnych – które są stosowane we wszystkich procesach.

2. Kryteria, jakie są uwzględniane przy projektowaniu mechanizmów kontrolnych wdrażanych w procesach Banku, obejmują:
 - 1) dostosowanie projektowanego mechanizmu kontrolnego do zmian otoczenia rynkowego i regulacyjnego lub poziomu ryzyka – w tym przepisów prawnych i regulacyjnych lub zakresu działalności oraz profilu ryzyka Banku (rodzajów i nasilenia zagrożeń wpływających na ryzyko zaistnienia nieprawidłowości);
 - 2) stopień dostosowania projektowanego rodzaju mechanizmu kontrolnego do charakterystyki procesu, tzn. organizacji procesu, stopnia automatyzacji czynności, poziomu ryzyka zaistnienia nieprawidłowości;
 - 3) skuteczność danego rodzaju mechanizmu kontrolnego w przeszłości;
 - 4) możliwość niezależnego monitorowania danego mechanizmu kontrolnego – tzn. możliwości uzyskania tzw. dowodów kontroli, potwierdzających zastosowanie danego mechanizmu toku realizacji procesu.
3. Właściciele procesów lub odpowiednie komórki organizacyjne pierwszej lub drugiej linii obrony mogą projektować lub modyfikować mechanizmy kontrolne stosowane w procesach (np. w treści sporządzanych projektów regulacji wewnętrznych), ale wdrożenie mechanizmów kontrolnych może być dokonane jedynie po dokonaniu weryfikacji projektów przez **Zarząd, a także Komórkę ds. zgodności** – dotyczy w szczególności regulacji wewnętrznych opisujących lub dokumentujących sposób realizacji danego procesu lub realizacji danego mechanizmu kontrolnego.
4. Treść projektów regulacji wewnętrznych opisujących lub dokumentujących wprowadzane mechanizmy kontrolne jest sporządzana przez wyznaczone przez Zarząd osoby i podlega udokumentowanej weryfikacji – opiniowaniu przez **Komórkę ds. zgodności**.
5. Projektując mechanizmy kontrolne należy zapewnić możliwość dokumentowania ich stosowania (zapewniać dowody kontroli) w sposób umożliwiający niezależne monitorowanie przestrzegania poszczególnych mechanizmów kontrolnych, badanie i ocenę ich adekwatności i skuteczności przez audyt wewnętrzny, przeprowadzanie badań przez biegłych rewidentów oraz dokonywanie czynności nadzorczych przez uprawnione do tego instytucje.
6. Do podstawowych sposobów dokumentowania stosowania mechanizmów kontrolnych powinny należeć w szczególności:
 - 1) podpisy na dokumentach,
 - 2) przechowywanie w systemie informatycznym potwierdzenia stosowania poszczególnych mechanizmów kontrolnych,
 - 3) raporty, w tym generowane przez system informatyczny.
7. Dokumentowania mechanizmów kontrolnych w sposób umożliwiający zidentyfikowanie komórki odpowiedzialnej za opracowanie projektu mechanizmu kontrolnego, jego zatwierdzenie oraz wdrożenie dokonuje się poprzez:
 - 1) sporządzanie odpowiednich projektów regulacji wewnętrznych – zawierających informację o autorze regulacji, zatwierdzającym, uchwalającym daną regulację wewnętrzną,
 - 2) przekazanie informacji do uzupełnienia lub aktualizacji matrycy funkcji kontroli po zatwierdzeniu regulacji wewnętrznej wprowadzającej lub zmieniającej mechanizmy kontroli.
8. Wprowadzenia mechanizmów kontrolnych dokonują, po zatwierdzeniu danej regulacji wewnętrznej wprowadzającej mechanizmy kontrolne przez Zarząd - jednostki i komórki organizacyjne zobowiązane do stosowania tych regulacji wewnętrznych.
9. Zapewnienie działania danego mechanizmu kontrolnego obejmuje reakcję na nieprawidłowości w zakresie realizacji danego mechanizmu – poprzez podjęcie odpowiednich działań naprawczych lub korygujących.
10. **Zarząd** systematycznie zapoznaje się z wynikami monitorowania mechanizmów kontrolnych (wynikami kontroli wewnętrznej), a także wynikami przeglądów

zarządczych. Raportowanie do Zarządu służy ocenie stopnia dopasowania mechanizmów kontrolnych do poziomu ryzyka zaistnienia nieprawidłowości danego procesu i pozwala odpowiednio reagować na pojawiające się problemy braku adekwatności lub skuteczności mechanizmów kontrolnych, w razie takiej potrzeby Zarząd inicjuje ich zmianę.

11. Zasady obowiązujące w Banku związane z postępowaniem w razie nieprawidłowości (zalecenia pokontrolne) są stosowane odpowiednio.

§ 8

Funkcja kontroli

1. Funkcja kontroli ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje ona stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
2. Funkcja kontroli realizowana jest na pierwszym i drugim poziomie zarządzania (liniach obrony)
3. Na funkcję kontroli składają się:
 - 1) **mechanizmy kontrolne** - będące zabezpieczeniami organizacyjnymi lub technicznymi zapewniającymi przeciwdziałanie ryzyku zaistnienia nieprawidłowości i tym samym, zapewnienie realizacji określonych celów (ogólnych i szczegółowych, w razie ich wyodrębnienie) systemu kontroli wewnętrznej w procesach Banku,
 - 2) niezależne **monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych**, w tym **wykrywanie nieprawidłowości**, w przestrzeganiu mechanizmów kontrolnych;
 - 3) **raportowanie** w ramach funkcji kontroli.
4. Niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych ma postać czynności:
 - 1) **weryfikacji bieżącej** – porównywaniu stanu faktycznego ze stanem wymaganym, dokonywanemu w celu oceny co najmniej przestrzegania mechanizmów kontrolnych, przed rozpoczęciem lub w trakcie trwających czynności wykonywanych w ramach procesów funkcjonujących w banku. Weryfikacja bieżąca, jako element niezależnego monitorowania w ramach funkcji kontroli, może być monitorowaniem poziomym (weryfikacja bieżąca pozioma w ramach danej linii obrony) lub monitorowaniem pionowym (weryfikacja bieżąca pionowa pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony). Weryfikacja bieżąca może być też realizowana jako nadzór służbowy, a także wiążące opiniowanie (udokumentowaną ocenę i zatwierdzanie) rozwiązań proponowanych przez innego pracownika lub komórkę organizacyjną;
 - 2) **testowania** – porównywania na wybranej próbie testowej stanu faktycznego ze stanem wymaganym, dokonywane w celu oceny co najmniej przestrzegania mechanizmów kontrolnych w odniesieniu do zakończonych czynności wykonywanych w ramach procesów funkcjonujących w Banku lub poszczególnych etapów tych czynności. Testowanie, jako element niezależnego monitorowania w ramach funkcji kontroli, może być monitorowaniem poziomym (testowanie poziome w ramach danej linii obrony) lub monitorowaniem pionowym (testowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony);
5. Stwierdzone w wyniku monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych **nieprawidłowości są kategoryzowane** zgodnie z **Załącznikiem nr 3** i przekazywane zależnie od kategorii nieprawidłowości na odpowiedni poziom decyzyjny, celem podjęcia działań naprawczych i korygujących.
6. Rodzaje **działań naprawczych i korygujących** obejmują w szczególności wydawanie zaleceń pokontrolnych na odpowiednim szczeblu organizacyjnym, obejmujących polecenie usunięcia nieprawidłowości lub zaprojektowanie nowych i aktualizacja

dotychczasowych mechanizmów kontrolnych (np. zmiana procedury, modyfikacja poszczególnych procesów, szkolenia).

7. **Raportowanie** obejmuje przekazywanie wyników monitorowania na odpowiednie szczeble decyzyjne – zgodnie z **Załącznikiem nr 4**.

§ 9

Dokumentacja funkcji kontroli

1. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności poprzez:
 - 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej,
 - 2) opis w formie **matrycy funkcji kontroli** – sporządzany w postaci tabelarycznej opis powiązania celów systemu kontroli wewnętrznej, z procesami w działalności Banku, które przez Bank zostały uznane za istotne oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.
2. Dokumentowanie funkcji kontroli w formie matrycy funkcji kontroli, w tym pozyskiwanie niezbędnych informacji o celach systemu kontroli wewnętrznej i procesach istotnych oraz za aktualizację informacji w matrycy realizuje **Komórka ds. zgodności**.
3. Matryca jest sporządzana zgodnie z wzorem zawartym w **Załączniku nr 5**.
4. Zarząd wyznacza komórki organizacyjne lub osoby, które są odpowiedzialne za niezwłoczne dostarczanie **Komórcy ds. zgodności** informacji dotyczących:
 - 1) ustanowienia lub zmiany kluczowych mechanizmów kontrolnych,
 - 2) przypisania obowiązku niezależnego monitorowania przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych lub zmiany zakresu tego obowiązku,
 - 3) ustanowienia lub zmiany procesów istotnych.
5. Komórki / osoby wyznaczone przez Zarząd zgodnie z ust. 4 to:

Komórka/Osoba	Zakres informacji
Zespół ds. analiz i ryzyk	1) projektowania lub zmiany procesów 2) projektowania lub zmiany kluczowych mechanizmów kontrolnych w zakresie przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, 3) projektowania obowiązku niezależnego monitorowania przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych lub zmiany zakresu tego obowiązku
Wiceprezes ds. Handlowych	1) projektowania lub zmiany kluczowych mechanizmów kontrolnych dotyczących analizy kredytowej i procesów kredytowania 2) projektowania obowiązku niezależnego monitorowania przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych lub zmiany zakresu tego obowiązku
Wiceprezes ds. Finansowych	1) projektowania lub zmiany kluczowych mechanizmów kontrolnych w zakresie zapewnienia wiarygodności sprawozdawczości finansowej 2) projektowania przypisania obowiązku

	niezależnego monitorowania przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych lub zmiany zakresu tego obowiązku
Wiceprezes ds. Finansowych	1) projektowania lub zmiany kluczowych mechanizmów kontrolnych w zakresie zapewnienia efektywności i skuteczności działania Banku 2) projektowania obowiązku niezależnego monitorowania przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych lub zmiany zakresu tego obowiązku

III. Nadzór organów Banku nad systemem kontroli wewnętrznej, raportowanie wewnętrzne

§ 10

1. Rada Nadzorcza i Zarząd Banku promują wysokie normy etyczne oraz znaczenie elementów systemu kontroli wewnętrznej wszystkim pracownikom Banku.
2. Wszyscy pracownicy Banku zapoznawani są z zasadami dotyczącymi systemu kontroli wewnętrznej obowiązującymi w Banku.

§ 11

Rada Nadzorcza

1. Do obowiązków Rady Nadzorczej należy nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od komórki do spraw zgodności, audytu wewnętrznego.
3. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, Rada Nadzorcza:
 - 1) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - 2) zatwierdza politykę zgodności banku;
 - 3) co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.
4. Rada Nadzorcza powołuje zgodnie z przepisami prawa „Komitet audytu”, któremu zleca bieżące monitorowanie systemu kontroli wewnętrznej, w tym monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz audytu wewnętrznego.
5. Szczegółowy tryb i zakres działania Komitetu audytu, określa Regulamin Komitetu audytu uchwalany przez Radę Nadzorczą.
6. Rada nadzorcza zatwierdza kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ustanowione przez Zarząd.
7. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki zgodności.

§ 12

Zarząd

1. Do obowiązków zarządu banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych, i stanowiskach organizacyjnych banku, funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej oraz zapewnia niezależność komórek, o której mowa w § 18 oraz środki finansowe, o których mowa w § 19.
2. Zarząd banku zapewnia funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej w podmiotach zależnych, o ile Bank je posiada.
3. Zarząd banku powinien ustanowić odpowiednie zasady projektowania, zatwierdzania i wdrażania mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku, w tym określić rolę komórek odpowiedzialnych za opracowanie projektu mechanizmu kontrolnego, jego zatwierdzenie oraz wdrożenie.
4. Zarząd banku odpowiada za zapewnienie adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku.
5. Zarząd banku powinien ustanowić odpowiedni zakres i kryteria niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmującego weryfikację bieżącą i testowanie.
6. Zarząd banku powinien zapewnić funkcjonowanie w Banku matrycy funkcji kontroli wymienionej w § 9 oraz przypisać odpowiednie zadania związane z zapewnianiem jej funkcjonowania.
7. Zarząd banku powinien ustanowić zasady raportowania co najmniej o skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych oraz o wynikach ich testowania pionowego.
8. Zarząd banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z **Komórką ds. zgodności**, audytem wewnętrznym, a także dostępu pracownikom **Komórki ds. zgodności**, oraz audytu wewnętrznego do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.
9. W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.
10. Zarząd Banku określa rodzaje działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące. Do środków naprawczych należy wydawanie zaleceń pokontrolnych na odpowiednim szczeblu organizacyjnym, w szczególności obejmujących polecenie zaprojektowania nowych i aktualizacja dotychczasowych mechanizmów kontrolnych (np. zmiana procedury, modyfikacja poszczególnych procesów, szkolenia).
11. Zarząd Banku powinien ustanowić kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, a następnie przedstawić je Radzie Nadzorczej do zatwierdzenia.
12. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
 - 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w banku ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
 - 2) odpowiada za opracowanie polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej raportów w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności;

- 3) Zarząd Banku zapewnia skuteczne i efektywne funkcjonowanie Procedury zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych, w tym anonimowych,
- 4) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu polityki zgodności, Zarząd podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.

§ 13

Zarząd banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o sposobie wypełnienia zadań, o których mowa w § 12, w tym ze szczególnym uwzględnieniem:

- 1) adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnianiu osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym podjętych środków naprawczych i dyscyplinujących
- 3) zapewniania niezależności komórce do spraw zgodności,
- 4) zapewniania odpowiednich zasobów kadrowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz koniecznych środków finansowych do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników komórki do spraw zgodności.

§ 14

System kontroli wewnętrznej, w celu umożliwienia Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej, w tym Komitetowi Audytu, właściwej realizacji obowiązków związanych z nadzorem nad systemem kontroli wewnętrznej, obejmuje raportowanie wewnętrzne zgodnie z **Załącznikiem nr 4 do niniejszego Regulaminu**.

IV. Organizacja i zadania w ramach systemu kontroli wewnętrznej

§ 15

Organizacja systemu kontroli wewnętrznej

1. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach (liniach obrony).
2. Podział komórek i jednostek organizacyjnych Banku na poszczególne poziomy (linie obrony) dokonany jest w „**Regulaminie organizacyjnym**”
3. Działanie pierwszego poziomu (linii obrony) w ramach systemu kontroli wewnętrznej obejmuje:
 - 1) stosowanie przez pracowników jednostek i komórek pierwszego poziomu (pierwszej linii obrony) odpowiednich mechanizmów kontrolnych, o których mowa w § 6;
 - 2) dokonywanie przez pracowników jednostek i komórek pierwszego poziomu (pierwszej linii obrony) w ramach obowiązków służbowych wynikających z regulacji wewnętrznych Banku lub ich zakresów obowiązków – niezależnego monitorowania poziomu (monitorowania w ramach pierwszego poziomu) przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację bieżącą lub testowanie.
4. Działanie drugiego poziomu (drugiej linii obrony) w ramach systemu kontroli wewnętrznej obejmuje:
 - 1) stosowanie przez pracowników komórek drugiego poziomu (drugiej linii obrony) odpowiednich mechanizmów kontrolnych, o których mowa w § 6;

- 2) dokonywanie przez pracowników komórek drugiego poziomu (drugiej linii obrony) w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych wynikających z regulacji wewnętrznych Banku lub ich zakresów obowiązków niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez:
 - monitorowanie pionowe (weryfikacja bieżąca lub testowanie pierwszego poziomu przez poziom drugi),
 - lub monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca lub testowanie poziome w komórkach drugiego poziomu),
5. Na trzeci poziom (linię obrony) składa się działalność audytu wewnętrznego realizowanego przez SSOZ BPS.

§ 16

Organizacja zadań w ramach systemu kontroli oraz komórki kontrolne

1. W ramach systemu kontroli wewnętrznej wyodrębnia się:
 - 1) funkcję kontroli,
 - 2) komórkę ds. zgodności,
2. Funkcja kontroli - ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji opisanych w § 6, tj. stosowanie mechanizmów kontrolnych, niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, raportowanie w ramach funkcji kontroli odpowiednio do powierzonych danym stanowiskom, grupom ludzi lub jednostkom organizacyjnym zadań.
3. Komórka ds. zgodności – ma za zadanie zapewnianie zgodności, w tym identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie, a także dokonywanie monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących zapewniania zgodności – działanie komórki regulowane jest w odpowiednim regulaminie zatwierdzanym przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą.
4. Komórka ds. zgodności jednocześnie pełni rolę komórki kontroli wewnętrznej – ma za zadanie niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w tym dokonywanie testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych.

§ 17

Podstawowe zadania Stanowiska ds. zgodności w zakresie zapewniania zgodności, w tym w zakresie realizacji funkcji kontroli

Szczegółowe obowiązki i zasady działania komórki ds. zgodności i kontroli wewnętrznej w zakresie zapewniania zgodności określa „*Polityka zgodności*”, a także „*Regulamin funkcjonowania komórki zgodności*”, dotyczy to w szczególności:

- 1) opracowania regulaminu funkcjonowania komórki zgodności,
- 2) przeprowadzania czynności komórki określonych w pkt 4-8 na podstawie regulaminu funkcjonowania komórki zgodności oraz procedur i metodyk;
- 3) dokumentowania czynności komórki określonych w pkt 4-8;
- 4) identyfikowania ryzyka braku zgodności, w szczególności przez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych banku, standardów rynkowych oraz wyników

wewnętrznych postępowań wyjaśniających przeprowadzanych przez komórkę zgodności;

- 5) oceny ryzyka braku zgodności przez pomiar lub szacowanie tego ryzyka;
- 6) projektowania i wprowadzania, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 7) monitorowania wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 8) dokonywaniu testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych w zakresie zapewniania zgodności poprzez planowe i doraźne testy (kontrole) w jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku, a także ocena poprawności stosowania i przestrzegania w kontrolowanych jednostkach i komórkach ustanowionych mechanizmów kontrolnych,
- 9) okresowego przekazywanie raportów w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu i Rady Nadzorczej,
- 10) sporządzanie okresowych sprawozdań z zakresu prowadzonej działalności i przedkładanie ich Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej.

§ 18

Podstawowe zadania Stanowiska ds. zgodności w zakresie realizacji funkcji kontroli

Podstawowe zasady działania komórki polegają w szczególności na:

- 1) dokonywaniu testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez planowe i doraźne testy (kontrole) w jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku, a także ocena poprawności stosowania i przestrzegania w kontrolowanych jednostkach i komórkach ustanowionych mechanizmów kontrolnych, z wyłączeniem zadań komórki,
- 2) dokonywanie analiz niezbędnych do oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku, z wyłączeniem zadań komórki, w oparciu o dane uzyskiwane w wyniku przeprowadzanego testowania (kontroli) oraz dane otrzymywane z systemu sprawozdawczości,
- 3) opiniowanie i monitorowanie realizacji planów testowania (planów kontroli) związanych z testowaniem przestrzegania mechanizmów kontrolnych przez poszczególne jednostki i komórki organizacyjne Banku (testowaniem poziomym),
- 4) bieżące monitorowanie i ocena stopnia realizacji zaleceń pokontrolnych z audytu wewnętrznego dokonywanego przez komórkę audytu wewnętrznego SSOZ BPS.
- 5) sporządzanie okresowych sprawozdań z zakresu prowadzonej działalności i przedkładanie ich Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej.

§ 19

Jednostki biznesowe i komórki organizacyjne

1. Znaczenie i rola systemu kontroli wewnętrznej powinna być znana pracownikom na wszelkich szczeblach.
2. Uczestnictwo w realizacji zadań funkcji kontroli w różnym stopniu, zależnym od charakteru zadań danej osoby, należy do obowiązków każdego pracownika Banku na pierwszym i drugim poziomie (linii obrony).
3. Pracownikom Banku w ramach obowiązków służbowych należy jednoznacznie przypisać odpowiednie zadania związane z realizacją funkcji kontroli, w tym przestrzegania mechanizmów kontroli – możliwe jest to poprzez określenia zadań komórek lub stanowisk lub odpowiednie zapisy w zakresach zadań odpowiednich pracowników.

4. Pracownicy jednostek i komórek organizacyjnych pierwszego i drugiego poziomu (linii obrony), wykonujący zadania w ramach funkcji kontroli zobowiązani są do postępowania zgodnie z procedurami Banku.
5. Wszyscy pracownicy przeprowadzający monitorowanie (kontrolę) w ramach systemu kontroli wewnętrznej są zobowiązani do postępowania w sposób, który nie jest sprzeczny z interesami Banku i nie ma negatywnego wpływu na ich obiektywizm i niezależność w wykonywaniu zadań i obowiązków.
6. Wszyscy pracownicy Banku są zobowiązani do realizowania zadań przypisanych im w systemie kontroli wewnętrznej.
7. Szczegółowe zasady postępowania zawarte są w „Instrukcji działania funkcji kontroli” stanowiącej **Załącznik nr 1 do Regulaminu**.

V. Zapewnienie skuteczności działania, niezależności i odpowiednich zasobów komórkom kontrolnym i pracownikom odpowiedzialnym za monitorowanie mechanizmów kontrolnych

§ 20

Zapewnienie skuteczności kontroli i uprawnień

Stanowisko ds. zgodności ma zagwarantowaną współpracę wszystkich pracowników Banku, w tym prawo uzyskiwania wyjaśnień, żądania informacji, ustnie i na piśmie od pracowników, dostępu do danych i informacji, a także prawo dostępu pracowników komórki do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione, w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych.

§ 21

Zapewnienie niezależności monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych

1. **Zarząd** zapewnia niezależność:
 - 1) monitorowania pionowego - poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz
 - 2) niezależność monitorowania poziomego – poprzez jednoznaczne rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii (ta sama osoba nie powinna jednocześnie odpowiadać za stosowanie danego mechanizmu kontrolnego oraz niezależne monitorowanie jego przestrzegania).
2. **Stanowisko ds. zgodności jest komórką** drugiej linii obrony, która nie dokonuje żadnych czynności, które są przez nią poddawane monitorowaniu.

§ 22

Zapewnienie szczególnej niezależności komórce ds. zgodności

1. W Banku funkcjonują mechanizmy zapewniające niezależność **Stanowiska ds. zgodności**, w tym:
 - 1) Zarząd i Rada nadzorcza zatwierdzają regulamin funkcjonowania dotyczący zadań **Stanowiska ds. zgodności** w związku z zapewnianiem zgodności.
 - 2) osoba kierująca **Stanowiskiem ds. zgodności** (w przypadku stanowiska jednoosobowego – pracownik) mają zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej.
 - 3) osoba kierująca **Stanowiskiem ds. zgodności** (w przypadku stanowiska jednoosobowego – pracownik) lub osoby zastępująca uczestniczą w posiedzeniach Zarządu Banku.

- 4) osoba kierująca **Stanowiskiem ds. zgodności** (w przypadku stanowiska jednoosobowego – pracownik) lub osoby zastępujące uczestniczą w posiedzeniach Rady Nadzorczej i Komitetu audytu w przypadku, gdy przedmiotem posiedzenia są zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej, w tym zapewnianiem zgodności, audytem wewnętrznym lub zarządzaniem ryzykiem.
 - 5) powoływanie osoby kierującej **Stanowiskiem ds. zgodności** (w przypadku stanowiska jednoosobowego – pracownika) odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej.
 - 6) odwołanie osoby kierującej **Stanowiskiem ds. zgodności** (w przypadku stanowiska jednoosobowego – pracownika) odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej po uprzednim wysłuchaniu tych osób przez Radę Nadzorczą.
2. W Banku funkcjonuje szczegółowy tryb kontroli wynagrodzeń pracowników **Stanowiska ds. zgodności** (w przypadku stanowiska jednoosobowego – pracownika), zapewniający niezależność i obiektywizm wypełniania przez nich zadań oraz umożliwiający zatrudnianie osób o odpowiednich kwalifikacjach, doświadczeniu i umiejętnościach, o których mowa odpowiednio w § 23. Wynagrodzenie osoby kierującej Stanowiskiem ds. zgodności spełnia wymogi przewidziane w przepisach prawa dotyczących polityki wynagrodzeń, jest zatwierdzane przez Radę Nadzorczą i nie powinno odbiegać od wynagrodzenia innych osób pełniących kluczowe funkcje w banku. Wysokość wynagrodzenia (w tym premii) pracowników stanowiska ds. zgodności nie powinna być uzależniona od wyników finansowych Banku. Stanowisko ds. zgodności zidentyfikowane jako stanowisko kluczowe podlega wypłacie zmiennych składników wynagrodzenia, otrzymanych po uprzednim przeprowadzeniu weryfikacji oceny spełnienia warunków do wypłaty zmiennego wynagrodzenia (premii).
 3. W Banku istnieją mechanizmy chroniące pracowników **Stanowiska ds. zgodności** (w przypadku stanowiska jednoosobowego – pracownika) przed nieuzasadnionym wypowiedzeniem umowy o pracę.
 4. W przypadku zmiany na stanowisku kierującego **Stanowiskiem ds. zgodności** (w przypadku stanowiska jednoosobowego – pracownika), Bank niezwłocznie informuje o tym fakcie Komisję Nadzoru Finansowego, wraz ze wskazaniem przyczyny.
 5. **Stanowisko ds. zgodności** (w przypadku stanowiska jednoosobowego – pracownik), w przypadku Banku Spółdzielczego zrzeszonego może być łączone z innymi komórkami organizacyjnymi, funkcjami i stanowiskami w Banku.

§ 23

Zapewnienie odpowiednich zasobów

1. Pracownik **Stanowiska ds. zgodności** w zakresie zapewniania zgodności posiada kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności występującym w działalności Banku oraz ma dostęp do wszelkich niezbędnych informacji.
2. Zarząd jest odpowiedzialny za zapewnienie środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracownika **Stanowiska ds. zgodności**.
3. Pracownicy komórek organizacyjnych odpowiedzialni za wykonywanie zadań związanych z monitorowaniem pionowym i poziomym, powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności w zakresie związanym z wykonywaniem tych zadań. W szczególności dotyczy to pracownika **Stanowiska ds. zgodności**.

Rozdział 3 Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej

§ 24

1. Zarząd ustanawia kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, zawarte w **Załączniku nr 2** do niniejszego Regulaminu, a Rada Nadzorcza je zatwierdza, zatwierdzając niniejszy regulamin..
2. Kryteria zawarte w **Załączniku nr 2** do niniejszego Regulaminu podlegają corocznej weryfikacji, w toku przeglądu zarządczego niniejszego regulaminu.
3. Rada Nadzorcza dokonuje corocznie niezależnej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz audytu wewnętrznego na podstawie:
 - 1) opinii Komitetu audytu;
 - 2) informacji Zarządu sporządzonej na podstawie § 13;
 - 3) okresowych raportów komórki ds. zgodności;
 - 4) istotnych, z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej;
 - 5) ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta;
 - 6) ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (np. KNF, UOKIK);
 - 7) istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, oceny i opinie dokonywane przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.
4. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej wydawana jest przez Radę Nadzorczą zgodnie z kryteriami zawartymi w **Załączniku nr 2** do niniejszego Regulaminu.
5. Rada Nadzorcza może rozpatrywać propozycje zmian w zakresie systemu kontroli wewnętrznej przedstawionych przez Zarząd.

Rozdział 4 Postanowienia końcowe

§ 25

Niniejszy regulamin podlega systematycznym, corocznym przeglądom zarządczym, a także przeglądom śródrocznym, w przypadku zajścia zmian organizacyjnych, istotnych zmian zakresu działalności Banku, istotnych zmian wielkości i profilu ryzyka Banku.

§ 26

Niniejszy regulamin wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą.